

Библиографические ссылки

1. Герасименко, А. С. Радио в сети Internet и подкастинг: Создание собственного подкастинга и радиостанции в сети Internet / А. С. Герасименко. – М.: Триумф, 2007. – 176 с.
2. Кузнецов, Г. В. Ток-шоу: неизвестный жанр. Так работают журналисты телевидения. / Под ред. Г. В. Кузнецова. – Москва, 2004. – 145 с.
3. Радиоканал «Культура» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.tvr.by/radio/kanal-kultura/>. – Дата доступа: 01.06.2021.
4. Программы радиоканала «Культура» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://radiokultura.by/ru/program>. – Дата доступа: 03.06.2021.

АСАБЛІВАСЦІ ДЗІЦЯЧАГА ВЯШЧАННЯ НА КАНАЛЕ «КУЛЬТУРА»

В. А. Зразікава

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

Сёння дзіцячая радыёжурналістыка рэдка трапляе ў поле зроку беларускіх даследчыкаў, хаця і з'яўляецца неад'емнай часткай сучаснага культурнага жыцця краіны, важным аспектам айчынай медыяадукацыі. У параўнанні з папярэднім (савецкім) перыядам значна скараціліся аб'ём і разнастайнасць такіх перадач. У час камерцыялізацыі і манетызацыі СМІ яны адышлі на другі план праз сваю некамерцыйную скіраванасць і ператварыліся ў незаслужана забыты канал камунікацыі.

Нягледзячы на гэта, дзіцячае радыёвяшчанне паступова развіваецца і ўдасканальваецца, што патрабуе падтрымкі з боку дзяржавы і грамадскасці. У адрозненне ад расійскіх СМІ, дзе існуюць розныя па тэматыцы і мэтавай аўдыторыі спецыялізаваныя радыёстанцыі для дзяцей і падлеткаў («Детское радио», «Радио KIDS FM», «KIDS HITS», «ANNA. FM», «ТМ-Радио», «Baby FM», «Радио Гамаюн», «MolodFM: Молодежное радио»), беларускае дзіцячае радыёвяшчанне выступае як дадатковы элемент да асноўнага эфірнага кантэнту асобных радыёстанцый.

Адметнае месца сярод іх займае сетка дзіцячага вяшчання канала «Культура». Дзякуючы працы творчага калектыву радыёстанцыі, у маладога пакалення беларусаў ёсць магчымасць далучыцца да найлепшых набыткаў літаратуры, музыкі, тэатра і стаць актыўнымі ўдзельнікамі (стваральнікамі) сучаснай інфармацыйнай прасторы. У значнай ступені гэта абумоўлена тым, што вядучыя канала падтрымліваюць высокую якасць камунікацыі з дзіцячай аўдыторыяй, хаця камунікатарамі з'яўляюцца дарослыя вопытныя журналісты (Вольга Груша, Наталля Сіротка, Святлана Чыжык).

Радыёвяшчанне, разлічанае на маленькіх слухачоў і падлеткаў, вызначаецца шэрагам асаблівасцяў: высокай ступенню эмацыянальнасці, шырокім выкарыстаннем у перадачах літаратуры і музыкі, вобразных і мастацкіх сродкаў выразнасці, дынамічнасцю, элементамі гульні, забаўляльнасці. Журналісту неабходна шукаць спецыяльныя прыёмы адлюстравання рэчаіснасці, новыя, як па змесце, так і па форме, радыёжанры, якія б адпавядалі інфармацыйным запытам і патрабаванням дзяцей новага пакалення, якое прызвычалася здабываць інфармацыю з інтэрнэту і мабільных дадаткаў. Дзіцячыя радыёперадачы павінны быць інтэрактыўнымі, запамінальнымі, яскравымі.

На змену традыцыйным СМІ прыходзяць сеткавыя канвергентныя крыніцы, якія пашыраюць магчымасці дзіцячага радыёвяшчання, асабліва гэта датычыць электроннай пляцоўкі – сайта канала radiokultura.by. Дзякуючы яму, праграмы можна слухаць у прамым эфіры (анлайн-вяшчанне) ці ў запісах, а таксама далучацца да сацыяльных сетак (Facebook, ВКонтакте, Instagram, YouTube). Інтэрактыўнасць (лісты, званкі ў эфір, галасаванне па тэлефоне, каментаванне) і мультымедыйнасць дазваляюць аб'ядноўваць розныя віды інфармацыі: тэкст, выявы, графічныя, аўдыя- і відэаэлементы. Сучаснае інтэрнэт-радыё для дзяцей у структурна-змястоўным, жанрава-кампазіцыйным плане адрозніваецца ад савецкіх дзіцячых радыёперадач мінулага, што прызнаваліся аднымі з лепшых у свеце, а некаторыя даследчыкі сцвярджаюць, што прайграе [1]. Аналіз дзіцячага вяшчання канала сведчыць пра наяўнасць асобнай традыцыі (культуры) стварэння такіх перадач, з улікам папярэдніх набыткаў і новых трансфармацый.

1 верасня 2008 года на канале выйшла адзіная на той час у Беларусі радыёпраграма «Мэры Попінс». Ідэю такога праекта падказалі радыёслухачы, якія тэлефанавалі і пыталіся, што ёсць цікавага для дзяцей: «Адказу на гэта пытанне не было нават у журналістаў-маці, якія працавалі на канале. Яны і аб'ядналіся ў каманду, каб стварыць праект, які быў бы цікавы дзецям розных узростаў. Так з'явілася ў эфіры радыёняня «Мэры Попінс». Гэты праект трымаецца на трох складніках: выхаванне, вучоба, вольны час. Ён фарміруе светапогляд, вучыць вечным чалавечым каштоўнасцям, знаёміць з усімі магчымасцямі, якія ёсць у нашай краіне, каб дзіця расло гарманічна развітай асобай, і самае галоўнае – дае магчымасць хлопчыкам і дзяўчынкам заявіць пра сябе» [2]. За гэты час у межах праграмы вырасла шмат таленавітых слухачоў (творцаў, журналістаў) і было рэалізавана мноства цікавых і карысных праектаў: дабрачынных акцый, радыёконкурсаў, запісаў аўдыяверсій кніг. Сярод іх вылучаецца ўнікальны інклюзіўны праект «Усе дзеці таленавітыя» (2014, 2016 гг.), аўтар і кіраўнік – Таццяна Гулевіч. У 2016 годзе праект арганізаваны сумесна з грамадскім аб'яднаннем «Беларуская асацыяцыя дапамогі дзецям-інвалідам і маладым інвалідам» і прысвечаны творчым дзецям з асаблівымі патрэбамі. На канале заўсёды адказна падыходзяць да выбару канцэпцыі праекта і яго рэалізацыі. Невыпадкова, што і фінал праекта «Усе дзеці таленавітыя» адбыўся 1 чэрвеня – у Міжнародны дзень абароны дзяцей.

З 1 мая 2017 года на канале стаў выходзіць абноўлены фармат дзіцячага вяшчання – праграма «Дасціпныя. Нястомныя. Кемлівыя» («ДНК»). Як адзначаюць самі стваральнікі, гэта праграма – творчы дзіцячы клуб, у якім юныя слухачы могуць самавыражацца і актыўна ўдзельнічаюць у стварэнні рубрык [2]. Кожны выпуск праграмы мае адметнае жанравае (навіны, замалёўкі, інтэрв'ю, размовы, рэпартажы, агляды) і кампазіцыйнае напаяўненне. У эфіры можна пачуць розную музыку, анонсы, рубрыкі «Дражнілка», «Хіт-парада», «Профі карта», конкурсы, гульні, творчыя работы слухачоў, майстар-класы. Своеасаблівы брэнд праграмы – рубрыка «Чароўны куфэрак», дзе з панядзелка па пятніцу гучаць літаратурныя творы для дзяцей. Нічога лепшага па дзіцячым беларускім літаратуразнаўстве пакуль не зроблена. У плане зместу радыёпраграма «ДНК» выконвае шмат функцый: інфармацыйную, асветніцкую, выхаваль-

ніцкую, забаўляльную, эстэтычную, навукова-папулярную, мастацка-публіцыстычную. Па ахопе аўдыторыі перадача нагадвае ўзроставую пірамідку: ад дашкольнікаў, малодшых школьнікаў і падлеткаў да старшакласнікаў. На дзіцячым радыё можна атрымаць шмат цікавай і карыснай інфармацыі і для дарослых (парады псіхолагаў, педагогаў, спецыялістаў з розных сфер па выхаванні і развіцці дзяцей). Ды і ў саміх дзяцей можна шмат чаму павучыцца.

Для маленькіх слухачоў на канале выходзіць штодзённы праект «Вячэрняя казка», што існуе на Беларускам радыё з 1963 года. Праграма гучыць а 9-й гадзіне вечара і працягваецца каля 8 хвілін. У кожным выпуску, акрамя самой казкі, ёсць музычная застаўка, прывітанне ад вядучых ці герояў (напрыклад, старэнькага грамафончыка), якія з вялікай пяшчотай і любоўю звяртаюцца да слухачоў: мой маленькі, мой маленькі дружка, мой маленькі слухач, маленькія, дружка, юны дружка. У канцы праграмы гучаць развітальныя словы са слухачамі і казкай, а таксама песня ці верш у музычным суправаджэнні.

Сярод найбольш папулярных і запатрабаваных відаў радыёперадач даследчыкі адзначаюць радыётэатр і яго разнавіднасці: інсцэніраваныя літаратурныя творы, радыёп'есы і серыйныя перадачы, напісаныя для радыё, музычныя радыёспектаклі, дзіцячая радыёдраматургія [3]. Праграма канала «Дзіцячы радыётэатр» працягвае традыцыі гэтага жанру. У ёй гучаць казкі, спектаклі і пастаноўкі з фондаў Беларускага радыё. Менавіта з пастаноўкі для дзяцей у 2018 годзе на канале пачалася гісторыя стварэння радыёспектакляў. Прэм'ерай стаў дзіцячы спектакль «Падарожжа ў краіну мурашоў» па п'есе драматурга Таццяны Мушынскай, які выйшаў у Міжнародны дзень лясоў.

Арганізацыя радыёвяшчання для дзяцей як асобнагу тыпу дзіцячых айчынных СМІ патрабуе ад рэдакцый значных творчых намаганняў. Аднак мае і вялікае значэнне ў выхаванні і адукацыі юных слухачоў, бо з'яўляецца адным з эфектыўных і дзейных сродкаў іх сацыялізацыі. Канал «Культура» мае добрую творчую каманду і тэхнічнае абсталяванне, магчымасці адваротнай сувязі з аўдыторыяй, што сведчыць пра перспектывы якаснага функцыянавання дзіцячай радыёжурналістыкі ў Беларусі. На канале рэалізуюцца не толькі інфармацыйныя і забаўляльныя фарматы, але ў эфіры гучаць і мастацка-публіцыстычныя перадачы.

Адсутнасць у Беларусі сеткавых радыёстанцый для дзяцей і падлеткаў – гэта праблема, што патрабуе комплекснага вырашэння. Каб дасягнуць поспехаў у развіцці і папулярызацыі дзіцячага радыёвяшчання, выпуску канкурэнтназдольнай прадукцыі для дзяцей, неабходна пашыраць уласны вопыт стварэння дзіцячага кантэнту, а таксама вывучаць і асэнсоўваць лепшыя замежныя набыткі і навацыі.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. Пинчук, О. В. Трансформация жанров детских радиопередач: от советского вещания к современному интернет-радио / О. В. Пинчук // Вестник Челябинского государственного университета. – 2015. – № 5 (360). – С. 262–267.

2. Канал «Культура» Беларускага радыё. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://radiokultura.by/be/peredacha/dascipnyuapnyastomnyua-kemlivyua>. – Дата доступу: 15.12.2021.

3. Марсавина, Е. А. Особенности развития современных детских радиостанций в интернете (на примере отечественных детских онлайн-радиостанций) / Е. А. Марсавина // Медиасреда. – 2017. – № 12. – С. 184–193.

КАМУНІКАТЫЎНА-ПРАГМАТЫЧНЫ ПАТЭНЦЫЯЛ РАДЫЁКАНАЛА «КУЛЬТУРА» Ў РЭАЛІЗАЦЫІ ПРЫЯРЫТЭТАЎ ДЗЯРЖАЎНАЙ ІНФАРМАЦЫЙНАЙ ПАЛІТЫКІ

А. Ю. Кузьмінава

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

Якасная медыйная дэманстрацыя культурнага жыцця краіны, традыцый і каштоўнасцей народа садзейнічае яго духоўнаму развіццю. Выхаванне патрыятызму і грамадзянскай адказнасці аўдыторыі, актуалізацыя чалавечага патэнцыялу, захаванне гісторыка-культурнай спадчыны – менавіта гэтыя найважнейшыя прыярытэты дзяржаўнай інфармацыйнай палітыкі абраў у якасці сваёй місіі радыёканал «Культура».